

HỌC PHẦN

TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ NHÀ NƯỚC VÀ CÁCH MẠNG XÃ HỘI

(Slide này có thể được sử dụng cho quá trình tự học của sinh viên)

Chương 3

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ

3.1. HỌC THUYẾT HÌNH THÁI KINH TẾ - XÃ HỘI

3.2. GIAI CẤP VÀ DÂN TỘC

3.3. NHÀ NƯỚC VÀ CÁCH MẠNG XÃ HỘI

3.4. Ý THỨC XÃ HỘI

3.5. TRIẾT HỌC VỀ CON NGƯỜI

3.4. Ý THỨC XÃ HỘI

3.4. Ý THỨC XÃ HỘI

3.4.1. Khái niệm tồn tại xã hội và các yếu tố cơ bản của tồn tại xã hội

a. Khái niệm tồn tại xã hội

b. Các yếu tố cơ bản của tồn tại XH

3.4.2. Ý thức xã hội và kết cấu của ý thức xã hội

a. Khái niệm ý thức xã hội

b. Kết cấu của ý thức xã hội

c. Tính giai cấp của ý thức xã hội

d. QHBC giữa TTXH và YTXH

e. Các hình thái ý thức xã hội

f. Tính độc lập tương đối của ý thức XH

d. Quan hệ biện chứng giữa tồn tại xã hội và ý thức xã hội

Ý thức xã hội **phản ánh** tồn tại xã hội, ra đời từ tồn tại xã hội và có tính **độc lập tương đối**, **tác động trở lại** tồn tại xã hội

* *TTXH quyết định YTXH*

nội dung, tính chất, đặc điểm

**TỒN
TẠI XÃ
HỘI**

TTXH thay đổi (nhất là PTSX thay đổi) thì YTXH (sớm hay muộn) cũng thay đổi theo

**Ý
THỨC
XÃ HỘI**

Xu hướng biến đổi, phát triển

d. Quan hệ biện chứng giữa tôn tại xã hội và ý thức xã hội

** YTXH có tính độc lập tương đối và tác động trở lại TTXH*

YTXH có tính độc lập tương đối

- YTXH thường lạc hậu hơn so với TTXH
- YTXH có tính vượt trước
- YTXH có tính kế thừa

YTXH tác động trở lại theo hai hướng

- Thúc đẩy: YTXH **tích cực**, tác động **phù hợp** với xu thế phát triển
- Kiềm hãm: YTXH **tiêu cực**, tác động **không phù hợp** với xu thế phát triển

e. Các hình thái ý thức xã hội

Ý thức chính trị

***Ý thức
pháp quyền***

Ý thức đạo đức

Ý thức thẩm mỹ

Ý thức khoa học

Ý thức tôn giáo

Ý thức triết học

f. Tính độc lập tương đối của ý thức xã hội

*** YTXH thường lạc hậu so với TTXH**

- ↯ Một là, YTXH chỉ là sự phản ánh của TTXH.
- ↯ Hai là, do sức mạnh của **thói quen**, truyền thống, tập quán lạc hậu, bảo thủ.
- ↯ Ba là, những tư tưởng cũ, lạc hậu thường được các **lực lượng XH phản tiến bộ lưu giữ và truyền bá** nhằm chống lại các lực lượng XH tiến bộ.

f. Tính độc lập tương đối của ý thức xã hội

** YTXH có thể vượt trước TTXH*

Trong những điều kiện nhất định, tư tưởng của con người, có thể vượt trước sự phát triển của TTXH, dự báo được tương lai và có tác dụng tổ chức, chỉ đạo hoạt động thực tiễn của con người.

f. Tính độc lập tương đối của ý thức xã hội

** YTXH có tính kế thừa*

Những quan điểm lý luận của mỗi thời đại được tạo ra trên cơ sở kế thừa những tài liệu lý luận của các thời đại trước đó.

f. Tính độc lập tương đối của ý thức xã hội

** Tác động qua lại giữa các hình thái YTXH*

Là nguyên nhân làm cho trong mỗi hình thái ý thức có những mặt, những *tính chất không thể giải thích được một cách trực tiếp từ tồn tại xã hội.*

Thông thường ở mỗi thời đại, có những *hình thái ý thức nào đó nổi lên hàng đầu* và tác động mạnh đến các hình thái ý thức khác.

f. Tính độc lập tương đối của ý thức xã hội

** YTXH tác động trở lại TTXH*

Đây là một trong những **biểu hiện quan trọng nhất** của tính độc lập tương đối của YTXH, biểu hiện tập trung vai trò của YTXH đối với TTXH.

Ý thức tiến bộ - cách mạng: Thúc đẩy XH phát triển.

Ý thức lạc hậu: ngăn cản sự phát triển của XH.

Tài liệu tham khảo:

1. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ không chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
2. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
3. Giáo trình Triết học Mác-Lênin. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, 2010.
4. Tham khảo tài liệu tiếng Anh tại:
<http://www.marxists.org/xlang/index.htm>
5. Viện Nghiên cứu con người: *Một số kết quả nghiên cứu chủ yếu*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 2014.
6. Quân đội nhân dân Việt Nam, Tổng cục Chính trị: *Triết học Mác-Lênin- Phần II, Chủ nghĩa duy vật lịch sử*), Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 2008.